

Hva som virkelig betyr noe for oss

Taler

Olemic Thommessen

Dato

16 oktober 2014

Sted

Slottet

Omstendigheter

Tale ved stortingsmiddagen

- 1 Deres Majesteter,
Deres Kongelige Høyheter,
prinsesse Astrid,
mine damer og herrer,

5

- «La 2014 bli et år hvor vi står opp for det som virkelig betyr noe for oss.» var Kongens ønske for grunnlovsjubileet ved dets åpning. Spørsmålet som ligger i dette ønsket - «hva som virkelig betyr noe for oss» - har fulgt oss gjennom året.

Veiene til svaret kan være flere. En vei vi nordmenn har lett for å snuble inn i, er å begynne å granske oss selv.

- 15 Men slik granskning fordrer atskillig standhaftighet for den kritiske sans. Og da kan det hende - en sjelden gang - nærmest unntaksvis - at det skorter litt på utholdenheten.

- 20 Dette har en gang i blant slått meg når vår kritiske og analytiske presse treffsikkert stiller det helt grunnleggende spørsmålet til utenlandske selebriteter: «Hva synes du egentlig om Norge?».».

- 25 Som regel synes vi svaret vi får er såre godt - vi ser oss selv i speilet og overraskes over enda et sympatisk trekk vi ikke allerede kjente til. Og får vi et riktig godt svar, kan det også tenkes at våre selebre gjester kvalifiserer til hedersbetegnelsen «Norgesvenn».

30 Derrick var den første - han hadde jo hytte her - Linda Evans, for de som husker henne, hun i Dynastiet, er en annen. «Hu har slaktas rot på Evenstad - like ved stasjon, antagelig også en frier fra Brumunddal, men neppe et sysjenbånn på Gjøvik.» (På dialekt.)

35 Lise Fjeldstad sa en gang at vi måtte passe godt på selvgodheten - for mister vi den blir det jo nesten ingen ting tilbake. Dovregubben sitter der fortsatt - titter frem fra røysa - og er seg selv nok.

I jakten på det rotnorske står selvsagt primærnæringene sentralt. Det har jo vært litt diskusjon om landbrukspolitikken, og jeg merker meg hvordan Kongen
40 entusiastisk går foran i omstillingen og nå har begynt med birøkt i Slottsparken. Tre kuber er kanskje ikke stordrift slik landbruksministeren ser det for seg, men det gleder i alle fall et gammelt birøkterhjerte som mitt. Jeg har nemlig en fortid som birøkter og kan gi Kongen mange gode råd både når det gjelder
45 dronningrøkt og dronningavl. Det enkleste, Deres Majestet, er å la dem få drive med sitt. Hvis sommeren er god, er det bare å la humla suse. Ingen ting er jo så fint som å jobbe med bier på en varm sommerdag midt i bringebærtrekket - da er det godlåt og ingen stikk å få. Men når høsten drar seg til med regn og hustrig vær, blir stemningen fort en annen.

50 Tanken på dette har også slått meg i Stortinget. Der er det også litt sparsomt med godlåt når høsten stunder til og budsjettet legges frem.

I kuben nede hos oss har jo vi også en dronning som svinger innom med honningkrukken sin - i år er den bare hennes for første gang - det er ekstra stas
55 med det - bare et skår i gleden med honningkrukker at det fort blir mye veps og stikk av det.

Mer strev er det nok likevel med alle røkterne som er ute etter fangsten. Noen har jo solgt søtsakene allerede før lokket er av - og slenger ut sugerørene sine i
60 forventning om å høste rikelig til seg og sitt. Andre - de som svermet ut i fjor - antar at krukken antagelig nok er tom allerede før de har fått sett skikkelig etter. Ikke har de særlig sans for vokterbien heller - de synes hun er for dvask til å samle inn - og at Siv ikke er mye til navn for en krukkevokter - hun burde heller hett Serepta.

65 Vel er honning er sunt - men når jeg lytter til debattene om nasjonens

helsetilstand, høres det ikke ut som om det er et helsekostprodukt som skal fordeles. Nei - med beskrivelsene av hvor ille allting var - for ikke å snakke om
70 hvordan det kommer til å bli, går mine tanker snarere til Ingvard Wilhelmsen. Nå er det ingen som ler Deres Majestet - og det er fordi de ikke vet at han eier en hypokonderklinikk. Ingvard Wilhelmsen har skrevet boken «Kongen anbefaler» - gode råd om å takle livet. Med utgangspunkt i Kongens taler og intervjuer får vi «kongeholdningen» til sykdom, liv og død - dvs.: at man er
75 frisk inntil det motsatte er bevist. Et godt råd - også på nasjonens vegne. Og skulle sykdom bevises, kan vi jo anviser kur på blå-blå resept. Noen vil nok hevde det i seg selv er god grunn til å holde seg frisk. Kanskje er det også meningen?

Deres Majesteter - Deres Kongelige Høyheter,

80 All feiringen i år har også sine praktiske sider. Ny i jobben som jeg er, har jeg forsøkt å erfare litt på veien. Jeg fikk en liten a-ha-opplevelse på flyplassen i Normandie hvor en lang rekke statssjefer ankom for å være med på 70-årsmarkeringen av D-dagen. For meg ble det tydelig at størrelsen, og
85 luksusfaktoren, på statssjefers fly ser ut til å være omvendt proporsjonal med statsfinansenes tilstand. Jo mer gjeld - jo større fly! Jeg sto der - stor i øynene - og så på de svære jumbojetene som rullet inn på flyplassen.

Og så! Så kom kongen av verdens rikeste land. Jeg sier ikke mer - blir vi rikere nå
90 så blir det seilfly!

Men jeg tror egentlig Kongen liker det lille gamle militærflyet - han har i alle fall ikke klaget - jeg var så heldig å få sitte på til Sametinget for et år siden i den samme farkosten. Fire seter tett på rad - Kongen først - så stortingspresidenten -
95 og bak meg to adjutanter. Litt trekkfullt - ja vel - men flyet brakte oss fint frem. Det må være lov å si at armslaget er av kategorien - «å måtte ut for å skifte mening». Vel fremme skulle Kongen ta på seg ytterfrakken over sin gallauniform - ikke bare-bare med epåletter, sabel og det hele - jeg satt rett bak, og trangt som det var tillot jeg meg å gi litt assistanse med å få frakken på plass.
100 Det var da Deres Majestet takket så treffende - «takk for hjelpen med frakken herr stortingspresident - men flyet - det kan jeg kle av meg selv.»

Jeg tillater meg å fortelle denne lille historien fordi jeg synes den sier noe om Kongen - og den sier kanskje også noe om hvem vi er - i alle fall om hvem vi vil
105 være - også i en tid da vi opplever velstand og overflod. Jeg synes også den sier

noe om det samvirket vi finner i vårt land mellom folk og konge i det året da folkestyret feires.

- 110 Den sier noe om nøkternhet - om hvorfor det blir bråk når noen vil ha nyttårsball for stortingsrepresentantene på Grand - og den sier noe om evnen til å le av seg selv.

- 115 Vår takk til Kongen i grunnlovsåret tror jeg mest handler om dette. Takken til kongefamilien for deres nærvær og innsats ved en lang rekke arrangementer er ekte og følt - men jeg er sikker på at jeg har Stortingets representanter med meg når jeg sier at vår dypeste erkjentlighet ligger i hvordan Kongen viser at han kjenner folket og hva det på sitt beste vil si å være monark i et folkestyre.

- 120 Vårt grunnlovsjubileum rommer en 200-årig historie der vi også møter andre merkeår. Vi kan glede oss over 200 år med fred i Norden - og vi minnes med gru at det er 100 år siden utbruddet av 1. verdenskrig. Vi markerer også at det er 70 år siden frigjøringen av Finnmark, og at de allierte troppene gikk i land på strendene i Normandie.

- 125 Ingen av dagens stortingsrepresentanter har noen egen erindring om dette. For oss er ikke krigen selvopplevd - den representerer de erfaringene vi må lære av uten selv å ha opplevd dem på kroppen - og det vil alltid være vanskeligere. For oss oppleves Grunnlovens verdier som en selvfølge - for krigsgenerasjonen var
130 det noe man opplevde å miste. I dette bildet representerer Kongen virkelig de lange linjer i landets historie. Han var selv en brikke i det politiske spillet rundt den tyske okkupasjonen. Noen tenkte seg en barnekonge, men fikk det heldigvis ikke!

- 135 Europas historie og de uhyggelige tegnene til fremvekst av ekstremisme vi dag ser, minner oss om betydningen av å være oss historien bevisst.

- Syv norske krigsveteraner på stranden i Normandie i juni i år gjorde nettopp det. De siste gjenlevende fra D-dagen - gjennomsnittsalder 93 år. De var der på
140 stranden - for å minnes ilandstigningen - sine døde kamerater - og for å minne oss om at noe er umistelig og vel verdt å kjempe for.

Uten mange ord, men heller ved sin synlige ettertanke og sitt rake kroppsspråk - gav de oss sine personlige vitnesbyrd. Ved sitt blotte nærvær gav de oss

fortellingen om noe sunt - noe rakt - noe ekte og skvært. Personlige historier som knytter oss direkte til det europeiske skjebnefellesskapet.

150 Ved inngangen til grunnlovsjubileet utfordret Kongen oss på å tenke igjennom hva som virkelig er viktig for oss - hva er verdt å kjempe for.

155 Kanskje er det slik at det er når vi er ute i verden vi best ser oss selv? Verdier og tilhørighet er ikke noe vi fullt ut kan beskrive med ord - det er like mye en følelse vi bærer med oss - noe udefinerbart - men som vi hver for oss godt vet hva er.

160 Jeg vet ikke hva de tenkte - krigsveteranene - der de sto på stranden som historiens silhuetter mot horisonten. De rettet seg opp for Kongens honnør - og lyttet til de norske gardistene som sang - en sang som løftet seg over frodige, grønne åkre, og vendte seg mot det karrige nord:

(Leses)

165 Fagert er landet du oss gav
Herre vår Gud og vår fader.
Fagert det stig av blåe hav.
Soli ho ryr og ho glader.
Signar vårt land i nord og sud,
Soleis di åsyn lyser Gud,
Yver vårt Noreg i nåde.

170 Kanskje er det da, Deres Majestet, vi vet hva som virkelig betyr noe for oss.

Med det vil jeg utbringe en skål for Kongen og fedrelandet.

175

Kilde

Stortingets administrasjon

180

Emner

Festtale, Kongehuset, Kongen, Kongeparet, Norge, Norsk historie, Takketale

URI

185

190

195

200

205

210

215

220